

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1926 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om beredande i vissa fall av vidgad rätt för arrendator att av jordägaren erhålla ersättning för å täckdikning nedlagd kostnad.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 282, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Gardell* i Gans hemställt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida arrendatorer med en återstående arrendetid av högst tio år utöver erhållen ersättning för täckdikningsrören kunde beredas ytterligare gottgörelse av jordägaren för vid utförd täckdikning havda kostnader, samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Beträffande de skäl, motionären anført till stöd för sin hemställen, får utskottet hänvisa till motionen.

Gällande allmänna nyttjanderättslag — lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom, vars andra kapitel avhandlar arrende — från- *Gällande be-*
känner i princip arrendator ersättning för å jorden nedlagda förbättringar. *stämmler.*
Men det tillerkännes arrendator en dylik rätt för täckdikning, dock endast under särskilda förutsättningar och i begränsad omfattning (2 kap. 17 §). För ersättningens åtnjutande är sålunda föreskrivet, att täckdikningen skall verkställas efter plan, som uppgjorts av statens lantbruksingenjör eller blivit av jordägaren godkänd, samt att tegelrör därvid skola användas. Ersättning utgår vidare allenast för så stor del av kostnaden, som motsvarar värdet av rören.

Motionären avser nu med sitt förslag om skrivelse till Kungl. Maj:t utredning i syfte att bereda arrendator ersättning i viss utsträckning jämväl för *Motionen.*
de kostnader, täckdikningens utförande betingat.

Fråga om rätt för arrendator till ersättning för jordförbättringar har tidigare varit föremål för riksdagens behandling. *Tidigare be-*

Vid 1924 års riksdag väcktes sålunda inom båda kamrarna motioner (I: 91 *handling av*
och II: 172) med yrkande, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t *fråga om*
ersättning
för jordför-
bättringar.

Bihang till riksdagens protokoll 1926. 9 saml. 1 avd. 10 häft. (Nr 12.)

hemställa, att Kungl. Maj:t ville skyndsamt för riksdagen framlägga förslag till social arrendelag i överensstämmelse med vissa angivna riktlinjer, däribland omnämndes även utsträckning av arrendators rätt till ersättning för jordförbättringar.

Över motionerna avgav andra lagutskottet utlåtande (nr 36), däri utskottet, efter att i samband med vissa huvudpunkter i förslaget hava uttalat sig angående frågan om utvidgad ersättning för jordförbättringar, hemställde, att riksdagen med anledning av ifrågavarande motioner måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes snarast låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till lagstiftning, syftande till att bereda vissa arrendatorer och brukare av annans jord större trygghet och en jämväl i övrigt förbättrad ställning i arrendeförhållandet.

Utskottets hemställan bifölls av riksdagens båda kamrar; och avläts den 6 juni 1924 skrivelse (nr 315) till Kungl. Maj:t i enlighet med det sålunda fattade beslutet.

På grund av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för justitiedepartementet under år 1924 sakkunniga att inom departementet biträda vid fortsatt utredning av bland annat frågan om social arrendelagstiftning.

Vid 1925 års riksdag hemställdes i två motioner (I: 75 och II: 176), att riksdagen måtte antaga ett förslag till lag om ändring i vissa delar av allmänna nyttjanderättslagen. Motionärerna framhöllo det önskvärda däri, att arrendator kunde arbeta under förhållanden, som så nära som möjligt anslöte sig till den självägande jordbrukarens, samt lägga ned arbete och omtanke på att förbättra den jord, han brukade, i medvetande om att frukterna därav komme honom själv till godo. För främjandet av detta önskemål ansågo motionärerna åtgärder böra företagas på lagstiftningens väg i syfte bland annat att tillförsäkra arrendatorn rätt till ersättning för utförda förbättringar, som vore av beskaffenhet att varaktigt öka fastighetens värde. Motionärerna anförde, att för detta ändamål icke erfordrades en social arrendelag, utan att bestämmelser härom utan svårighet kunde inarbetas i den allmänna arrendelagen.

I utlåtande (nr 24) över motionerna yttrade andra lagutskottet:

Inom justitiedepartementet pågår för närvarande av riksdagen begärd utredning angående lagstiftning, syftande till att bereda vissa arrendatorer och brukare av annans jord större trygghet och en jämväl i övrigt förbättrad ställning i arrendeförhållandet. Enligt vad utskottet erfarit har ifrågavarande utredningsarbete, för vilket inga bestämda direktiv givits, ännu icke fortskridit så långt, att bestämd ståndpunkt tagits till frågan, huruvida de bestämmelser, som tillämnas beträffande de båda av nu förevarande motioner berörda spörsmål, böra givas sådan allmängiltighet, att de lämpligen böra inrymmas i den allmänna nyttjanderättslagen. Såsom framgår av utskottets förut omförmälda, av riksdagen godkända fjolårsutlåtande förklarade ock utskottet däri, att frågan, huruvida de bestämmelser, som i de i utlåtandet avsedda hänseendena kunde visa sig vara erforderliga, borde inrymmas i en särskild för hela riket gällande lag, vilken jämväl skulle ersätta den norr-

ländska arrendelagen, eller de med större fördel skulle kunna inarbetas i allmänna nyttjanderättslagen eller en kombination av båda dessa lagformer skulle vara att föredraga, icke kunde för det dåvarande tillförlitligen bedömas såsom nära sammanhängande med det resultat, den fortsatta utredningen kunde giva. Vid nu angivna förhållanden synes utskottet icke lägligt, att riksdagen skulle i frågans nuvarande läge upptaga till förnyat bedömande de i motionerna väckta spörsmålen, lösryckta från det vidare sammanhang, vari de genom fjolårets riksdagsbeslut redan hänskjutits till Kungl. Maj:t med påkallande av förslag till lagstiftning i ämnet.

På hemställan av utskottet beslöt riksdagen, att motionerna icke skulle till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Med hänsyn till den ståndpunkt, 1925 års riksdag sålunda intagit till frågan om rätt för arrendator till ersättning av jordägaren för å fastigheten nedlagda jordförbättringar, och då denna fråga fortfarande är föremål för utredning av ovan omförmälda sakkunniga, vilka enligt vad utskottet inhämtat torde komma att slutföra sitt uppdrag under innevarande vår, synes en framställning till Kungl. Maj:t med begäran om utredning rörande rätt för arrendator att i vissa fall erhålla vidgad ersättning för det särskilda slag av jordförbättringar, som täckdikning utgör, ej lämpligen böra ske; och får utskottet förty hemställa,

Utskottet.

att förevarande motion ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 februari 1926.

På första lagutskottets vägnar:

A. ÅKERMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Åkerman, Hederstierna, Jacob Larsson*, Lyberg*, Tjällgren, Rogberg, P. E. A. Jonsson* och *Berglund**;

från andra kammaren: herrar *Leo, Jansson* i Edsbäcken*, *Karlsson* i Vätö, *Johanson* i Huskvarna, *Sjögren, Persson* i Trången, *Christenson* i Södertälje och *Olsson* i Mellerud.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.